

SZÍNHÁZ

DRÁMAMELLÉKLET

1980

SZEPTEMBER

HAROLD PINTER

Senkiföldje

Fordította: Bátki Mihály

Szereplők:

HIRST 60 és 70 közötti férfi
SPOONER 60 és 70 közötti férfi
FOSTER 30 és 40 közötti férfi
BRIGGS 40 és 50 közötti férfi

Nagy szoba egy északnyugat-londoni házban. Szép bútorok, levegős elrendezés. Egy masszív és kényelmes egyenes hátú szék; ezen ül Hirst. Az egyik falat könyvespolc borítja, a polcokon különböző kerámiák -- köztük két söröskorsó -- óvják a könyveket attól, hogy eldőljenek.

Az ablakok előtt nehéz függönyök.

A szoba legszembetűnőbb darabja egy antik szekrény, tetején márványlappal, sárgaréz díszítéssel és nyitott polcokkal, melyeken rengeteg különböző palack áll; rövidítalak, aperitifek, sörösiüvegek és így tovább

ELSŐ FELVONÁS

Nyár

Éjszaka

Spooner a szoba közepén áll. Agyonhasznált, kopott öltöny, kifakult sötét ing, gyűrött, foltos nyakkendő. Hirst whiskyt tölt az italszekrényénél. Makulátlan elegancia. Sportzakó. Jól szabott nadrág

HIRST Minden nélkül?

SPOONER Minden nélkül, ha kérem szabad.. teljességgel minden nélkül.

Hirst hozzálép a pohárral

Köszönöm. Milyen kedves öntől. Milyen kedves.

Hirst vodkát tölt magának

HIRST Proszit. SPOONER
Egészségére.

Isznak. Spooner kicsiket kortyol. Hirst egy hajtásra megissza a vodkát. Újratölti a poharát, a székhez lép és leül. Spooner kiüssza, ami a poharában van

HIRST Kérem, töltsön magának.

SPOONER Rettentő kedves öntől. *(Spooner az italszekrényhez lép, tölt. Megfordul)* Egészigére. *(Iszik)* Mit is mondtam volt, amikor ideérkeztünk az ön háza elé?

HIRST Nos ... mit is.

SPOONER Megvan. Az erőről beszéltem. Emlékszik?

HIRST Az erőről. Igen.

SPOONER Igen. Éppen odáig jutottam, igaz, hogy van-nak emberek, akik erősnek tűnnek, akiknek az erőről alkotott képzetük meggyőző, de akik csak az eszmék világában vannak otthon és nem a valóságban. Nem az erőt birtokolják, hanem a szakértelmet. Kitaláltak és alkalmaznak valamit, ami valójában jól kiszámított magatartás. Fele esetben ez beválik. Értelmes és érzékeny embernek kell lenni ahhoz, hogy valaki bele-szűrjön egy tüt ebbe a magatartásba, és észlelje, milyen szükségszerűen petyhüdt ez az egész. Én ilyen ember vagyok.

HIRST Úgy érti, az utóbbiak közül?

SPOONER Az utóbbiak közül, igen, egy értelmes és érzékeny ember. Nem az előbbiekből, ő, nem, egyáltalán nem. Semmiképpen.

Szűnet

Szabad kijelentem, milyen kedves volt, öntől, hogy behívott? Ami igaz, az igaz, ön maga a kedvesség, valószínűleg folyvást maga a kedvesség; most és Angliában és Hampsteadben és mindörökké. *(Körülnéz a szobában)* Milyen rendkívül kellemes szoba. Itt béke honol. Érzem, nem fenyeget semmi veszély. De kérem, ne ijedjen meg. Nem maradok soká. Sosem maradok soká másoknál. Nem, akarják. És a dolgok ilyenén állása engem boldoggá tesz. Az egyetlen, amitől biztonságban érezhetem magam, fő támaszom és vigaszom az a tudat, hogy én a legkülönbözőbb rendű és rangú emberekből egyöntetű és állandó közömbösséget váltók ki. Ez biztosít engem arról, hogy az vagyok, akinek hiszem magam; hogy szilárd és határozott vagyok. Ha valaki érdeklődést mutatna irántam, ne adj isten, bármi olyant, ami szimpátiára utal, ez a legnagyobb riadalmat keltené bennem. Szerencsére e veszély távoli.

Szűnet

Azért beszélek így meglepő nyíltsággal, mert ön nyilvánvalóan szükséztel ember, ami tetszik nekem, és mert idegen és mert nyilvánvalóan maga a kedvesség.

Szűnet

Gyakran csavarog a hampsteadi erdőben?
HIRST Nem.

SPOONER De ezeken a kirándulásokon... bármennyire is ritkák... ezeken a ritka kirándulásokon... aligha számít arra, hogy magamfajta 'alakokba botoljék? Vagy tévedek?

HIRST Aligha.

SPOONER En gyakran csavargok a hampsteadi erdő-ben, nem számítva semmire. Túl öreg vagyok ahhoz, hogy bármire is számítsak. Nem gondolja?

HIRST De igen.

SPOONER Csapda és kelepce, ha valami, ez az. D

persze sok mindent megfigyelek az ágak között kukucskálva. Egy szellemeskedő el is nevezett lesből le-selkedőnek. Rendkívül csúf szókapcsolatnak találtam.

HIRST Szerencsétlen összetétel.

SPOONER Istenemre, így igaz.

Szünet

HIRST Szemét szellem.

SPOONER A legtökéletesebben igaza van. Számunkra nem maradt más, csak az angol nyelv. Megmenthető-e? Ez itt a kérdés.

HIRST Úgy érti, mitől függ, hogy megmenthető-e?

SPOONER Többé-kevésbé.

HIRST Hogy megmenthető-e, ez öntől függ.

SPOONER Rendkívül kedves, hogy ezt mondja. Öntől is függ talán, bár nincs kellő bizonyítékom rá, egye-lőre'.

Szünet

HIRST Úgy érti, mert keveset szóltam?

SPOONER Ön igen hallgatag. Ez nagy könnyebbség. Képzelve, ha mindketten annyit locsognánk, mit én. Elviselhetetlen volna.

Szünet

Egyébként, (a leleskeléssel kapcsolatban, úgy érzem, kötelességem valamit tisztázni. Nem leskelődöm szerelmespárok után. Ennek mindörökké vége. Ért engem, ugye? Amikor, hogy úgy mondjam, az ágak közötti résen szexuális tevékenység tárul föl előttem, bármilyen formában, s csak a szemek fehérlését látom, oly közelről, hogy már ezzel jóllakom, a távolságtartás lehetetlen, és ha az ember nem képes tisztességes távolságot tartani maga és mások között, ha az ember nem képes többé objektívan szemlélni tárgyát, akkor már azért a bizonyos gyertyáért is kár, felejtsd el az *egészet*, és *arra gondoljon, hogy amit kötelező szem előtt tartani, az az úr, a holdfényes úr legkivált, és abból is a lehető legtöbb.*

HIRST Tapasztalat érződik a szavai mögött.

SPOONER És alatt. A tapasztalat értéktelen holmi. Mindenkinél van belőle, és mindenki erről mesél. A tapasztalatot meghagyom a pszichológia tudorainak; ez a kamaszalmok világa. Képes vagyok meghűzni bármilyen tapasztalati görbét, (amilyent csak óhajt, legyen az ön ízlése szerint, vagy az enyém szerint. Gyerekjáték. A jelent nem engedem eltorzítani. Költő vagyok. Az foglalkoztat, amiben örökké jelen vagyok és dolgozom.

Hirst föláll, az italszekrényhez lép, vodkát tölt

Túl messzire mentem, igaz?

HIRST Szeretném, ha még jóval messzebb menne.

SPOONER Komolyan? Ez nem azt jelenti, remélem, hogy érdekli, amit mondok.

HIRST A legkevésbé sem.

SPOONER Hála istennek, hogy így van. Egy pillanatra megállt a szívverésem.

Hirst félrehúzza a függönyt, kipillant, elengedi a függönyt, állva marad

Mindazonáltal igaza van. Az ösztöne kiváló. Tovább tudnék menni több irányba is. Támadhatnék akár, visszavonhatnám a védelmemet, helyette állíthatnék, harcba szólíthatnám a lovasságot, vagy bevethetnék mindent, lannak tudatában, hogy amikor túlrad az

öröm, gátat szabni neki lehetetlen. Arra próbálok ki-lyukadni, ha netán nem vette volna észre, hogy én - egy szabad ember vagyok.

Hirst tölt magának még egy pohár vodkát és megissza. Leteszi a poharat, óvatosan a székéhez lép, leül

HIRST Hosszú ideje már, hogy szabad embert láttunk itt ebben a házban.

SPOONER Láttunk?

HIRST Láttam.

SPOONER Van itt még egy?

HIRST Még egy micsoda?

SPOONER Valaki. Személy.

HIRST Hogyhogy?

SPOONER Azon a polcon két söröskorsó van.

HIRST A másik a magáé.

SPOONER És az első?

HIRST Szeretné kézbe venni? Szeretne valami meleget inni?

SPOONER Veszélyes volna. Inkább megmarattok a whiskynél, ha lehet.

HIRST Töltsön magának.

SPOONER Köszönöm. (Az italszekrényhez lép)

HIRST Iszom önnel egy whiskyt, ha volna szives tölteni.

SPOONER Kész örömmel. Hát nem vodkát ivott? HIRST Szívesen meginnék önnel egy whiskyt.

Spooner tölt

SPOONER így issza, tisztán, minden nélkül?

HIRST O, teljesen tisztán.

Spooner odahozza Hirstnek a poharat

SPOONER Egészségére.

HIRST Az önére is.

Isznak

Mondja csak, gyakran csavarog a Jack Straw kocsmá környékén?

SPOONER Ismerem gyerekkorom óta.

HIRST Ma is olyan kellemes helynek tartja, mint amilyen az útonálló idején volt, mint amikor útonálló látogatták? Nevezetesen Jack Straw. A nagyszerű Jack Straw. Nagyon megváltozott, úgy gondolja?

SPOONER Megváltoztatta az életemet.

HIRST Te jó isten, Ezt komolyan mondja?

SPOONER Egy augusztusi éjszakára gondolok, amikor megittunk egy pohárral egy magyar emigránssal, aki öregkorára Párizsból ideköltözött.

HIRST Egy pohárral ittak ketten?

SPOONER Ugyan már. Feltételezem, rájött, hogy ez az ember annak idején a magyar arisztokráciához tartozott.

HIRST Rájöttem, persze.

SPOONER Ezen a nyári estén az ő irányítása mellett vettem először észre, milyen nyugodt lehet az élet zsivalygó, félállati tömeg közepette. Egészen páratlanul nyugtató hatással volt rám, minden erőfeszítés nélkül, anélkül, hogy hatást kívánt volna gyakorolni rám. Sokkal idősebb volt, mint én. Abban az időben nem számítottam arra, noha bevallom, abban az idő-ben még mindenfelére számítottam, hogy ilyen ember-rel találkozjak. Ott bolyongtam a hampsteadi erdő-ben, a szokottnál is szörnyűbb emlékek foglyaként, amikor ott találtam magam, s ez nem is volt különösebb meglepetés, egy korsó sör mellett a Jack Straw kocsmában. A korsóval a kezemben utat törve magamnak tányérnyaló irodalmárok különösen visszataszító tömegében, odabotorkáltam valahogy az ő kopsz, napbarnított, mozdulatlan asztalához. Mennyire kopsz volt.

Szünet

Azt hiszem, miután a fél korsó sört leöntöttem, úgy, hogy nyoma sem maradt, ekkor szólaltam meg hirtelen, hirtelen megszólaltam, s olyan fogadtatásban ré-

szesültem, ez a megfelelő szó, hogy fogadtatás, és ez olyan volt —
HIRST Ó mit ivott?
SPOONER Mit?
HIRST Ó mit ivott?
SPOONER Pernod

Szünet

Ez volt az a pillanat, úgy nagyjából, amikor belém hasított a felismerés, hogy ez az ember valami olyan nyugalommal rendelkezik, amilyennel eddig még nem találkoztam.

HIRST Mit mondott?
Spooner rámered

SPOONER Azt várja tőlem, hogy emlékezem arra, mit mondott?
HIRST Nem.

Szünet

SPOONER Amit mondott ... annyi évvel ezelőtt ... már nincs sehol. Nem ,amit mondott, de talán ahogy ott ült: ez maradt meg bennem, egész életemben, és ez tett, ebben biztos vagyok, azzá, aki lettem.

Szünet

És most úgy csodálom önt, ahogy valaha őt csodáltam. De nagy csoda volna, ha holnap is úgy csodál-hatnám önt, ahogy őt még ma is csodálom. Így lesz-e?
HIRST Ki tudja.
SPOONER Senki se tudja.

Szünet

Kérdezek még valamit. Van fogalma arról, miből merítem az erőmet?
HIRST Az erejét? Nincs.
SPOONER Engem sose szerettek. Ebből merítem az erőmet. És őnt? Szerették? Valaha?
HIRST Ó, nem hiszem.
SPOONER Egyszer belenéztem anyám arcába. Nem láttam benne mást, csak a legtisztább rosszindulatot. Még szerencse volt, hogy egyáltalán életben maradtam. Bizonyára szeretné tudni, mivel váltottam ki ilyen gyűlöletet a saját ,anyámból.
HIRST Összepisilte magát.
SPOONER Pontosan. Mit gondol, mennyi idős voltam ez idő tájt?
HIRST Huszonnyolc éves.
SPOONER Pontosan. Mégis, nem sokkal ezután eljöttem otthonról.

Szünet

Anyám, meg kell mondanom, sok tekintetben még ma is rém vonzó nő. A kalácsa a legjobb.

Hirst ránéz

A mazsolás kalácsa. A legjobb.
HIRST Lenne olyan jó, és töltenek nekem még egy csepp whiskyt?
SPOONER Nagyon szívesen. (*Spooner elveszi a poharat, whiskyt tölt bele, odaadja Hirstnek*)
Azt hiszem, itt az ideje, hogy bemutatkozzam. Spooner-nak hívnak.

HIRST Aha.

SPOONER Rendíthetetlen barátja vagyok a művészeteknek, kiváltképp a költészetnek, és mestere a fiataloknak. A házam mindenki előtt nyitva áll. Fiatal költők járnak hozzám. Főolvaszák a verseiket. Én véleményt mondok, kávéval kínálom őket, teljesen ingyen. Nők is jönnek, akik között szintén akad költő. Akad olyan is, aki nem az. A férfiak között is akad, aki nem az. A legtöbb férfi nem az. De a kertre néző ablakokat nyitva tartjuk, a feleségem hosszú poharakba jeges gyümölcslelét töltöget, nyári este van, fiatal hangok olykor balladát énekelnek zenekíséret nélkül, fiatal testek hevernek az alkonyatban, feleségem

átlépi az árnyakat hosszú ruhájában, mi kell még? *Ha isten velünk ki ellenünk? Ki szállhat vitába azzal, ami a művészetet fönntartására és megőrzésére irányul, s a művészetet át az erényére is.*
HIRST A művészetet át az erényhez. (*Főlemeli a poharát*)
Az ön további egészségére.

Spooner leül, először a darab során

SPOONER Amikor megvolt a nyaralónk ... amikor megvolt a nyaralónk ... a látogatók teát kaptak a gyepen.
HIRST Nálam ugyanígy volt.
SPOONER A gyepen?
HIRST Nálam ugyanígy volt.
SPOONER Volt nyaralója?
HIRST Tea a gyepen.
SPOONER Mi történt velük? Mi történt a nyaralóinkkal?
Mi történt a gyepszőnyegekkel?

Szünet

Legyen őszinte. Beszéljen. Elárult valamit. Egyértelmű utalást tett a múltjára. Ne visszakozzék most. Bennünk van valami közös. A pásztori élet emléke. Mind-ketten angolok vagyunk.

Szünet

HIRST A falusi templomban a gerendáról virágfüzerek csüngenek, azoknak az egyházközségbeli fiatal nőknek az emlékére, akik állítólag szüzen haltak meg.

Szünet

Persze, ezeket a virágfüzereket nemcsak lányok kapják, hanem mindazok, akik úgy halnak meg, hogy nem házasodtak meg, és a szeplőtlen élet fehér virágát viselik.

Szünet

SPOONER Úgy érti, hogy nemcsak az egyházközségbeli fiatal nőket, hanem a fiatal férfiakat is megtisztelik ezzel?
HIRST Igen.
SPOONER És hogy az idős férfiak, akik aggregényként haltak meg, ugyanilyen tisztességben részesülnek?
HIRST Minden bizonnal.

SPOONER El vagyok bűvölve. Hadd halljak többet erről. Hadd halljak többet az ön életének és korának furcsa kis ficamáiról. Hadd halljak többet az ön autentikus és briliáns előadásában annak a környezet-nek a szociopolitikai-gazdasági szerkezetéről, amely-ben ön megérte e tisztos kort. Hadd halljak többet erről.

Szünet

HIRST Nincs több.
SPOONER Akkor beszéljen a feleségéről.
HIRST Miféle feleségről?

SPOONER Hogy milyen gyönyörű volt, milyen lány, milyen igaz. Mondja el, hogy milyen szaporán szedte a levegőt, milyen gyorsan futotta be a pályát, hogyan fogadta a szervát, belement-e a hálójátékba, jó volt-e lábmunkája.

Szünet

Nem akarja elmondani. Én viszont elmondom ... hogy az én feleségemnek . . . mindene megvolt. Szeme, szája, haja, foga, feneke, melle, szóval mindene. És lába.
HIRST Melyeken elment.
SPOONER Kicsoda ment el? Az öné vagy az enyém?

Szünet

Most itt van, az ön felesége? Rejtőzködik netán egy' lezárt szobában?

Szünet

Járt-e valaha itt, vagy ott, a nyaralójában? Kötelességem megmondani, hogy nem sikerült meggyőznie. Becsületes és értelmes ember vagyok. De kevesebbel akar kifizetni, mint amit megérdemlek. S vajon vele, vele igazságosan bánik-e? Kezdek kételkedni abban, hogy egy teljesen pontos és ezért szükségszerűen költői meghatározás jelent-e önnek bármit is? Kezdek kételkedni abban, hogy vajon valóban emlékszik-e rá, vajon valóban szerette-e őt, valóban becézte, valóban ringatta, valóban férje volt-e, hamisan álmodott vagy valóban imádta. Komolyan megkérdőjelezem mindezt, és banálisnak tartom.

Csönd

A szeme, gondolom, mogyorósínű volt?

Hirst óvatosan föláll. Kissé imbolyogra az italszekrényhez lép, whiskeyt tölt, iszik

HIRST Mogyorószar.
SPOONER Szent egék, szent egék, egy kis érzélgősség, ha nem tévedek.

Szünet

Mogyorószar. Felteszem a kérdést: láttam-e valaha mogyorószart? Vagy mogyorósín szemet, ha már erről van szó.

Hirst Spooner felé hajítja a poharát, erőltlenül. A pohár a szőnyegre esik

Ez kis ellenségeskedés, ha nem tévedek. Ha nem tévedek — tisztesség ne essék szólván —, túl sok pohár sör, melyet a gyilkos whiskey-mester követett. A gyilkos

Csönd

HIRST Ma este... barátom... engem egy olyan verseny utolsó futamában talál... amelyben rég elfelejtettem részt venni.

Szünet

SPOONER Egy metafora. Javul a helyzet.

Szünet

Azt mondanám, noha csak rövid ismeretség alapján, hogy önből hiányzik a kellő férfiaság, ami ahhoz kell, hogy ki merjen állni amellett, amiben hisz, hogy föl-kapjon egy söröskriglit, és tudja hogy az egy sörös-krigli, hogy kinyilvánítsa, hogy az egy söröskrigli, és olyan hűséges legyen ahhoz a söröskriglihez, mintha csak a saját seggéből húzta volna elő. Szerintem ez a tulajdonság hiányzik önből.

Szünet

Bocsássa meg az őszinteségemet. Ez nem rendszer, ez örület, Úgyhogy remélem, nem bánja, ha előveszem a rózsafüzéremet és az imaszőnyegemet és tisztelgek az előtt, amit az ön impotenciájának tartok. (Föláll) Tisztelgek. És rendelkezésére állok. És tisztelgve és rendelkezésére állva följánlom :a legalázatosabb szolgálataimat. Hallgasson rám, Fontos tanú vagyok. A barátja lehetnék.

Hirst megkapaszkodik az italszekrényben, mereven áll

Szüksége van egy barátira. Hosszú kapaszkodó előtt áll, kedvesem, melyen jelenleg barát, nélkül vonszolja ma-gát. Hadd legyen netán a kormányosa. Mert ha amikor egy folyóról beszélünk, 'akkor egy mély és nyirkos szerkezetről beszélünk. Más szóval sose utasítson el egy segítő kezét, kiváltképp egy ilyen ritka minőségűt. És nemcsak az ajánlatom minősége az, amely ritka, hanem maga a tett, maga az ajánlat — teljesen előzmény nélkül való. Följánlom, hogy a

barátja leszek. Ne hamarkodja el a választ. Mert; ez az ajánlat, ha meggondolja, biztosíthatom, tiszta lapot jelent majd, azt, hogy szézám tárulj! és érdemes lesz a bizalmára, mert ez egy egyedülállóan nagylelkű gesztus, amit tudatosan teszek.

Hirst próbál elindulni, megáll, megkapaszkodik az ital-szekrényben

Emlékezzen csak. Elvesztette mogyorósínű feleségét, elvesztette, és bármit tesz is, ő nem fog visszajönni azzal, hogy trallala, trallala, trallala hoó!

HIRST Nem.

Szünet

A senkiföldje... nem mozdul... nem változik... nem öregszik . örökre... jeges... és néma marad.

Hirst elereszti az italszekrényt, átbetorkál a szobán, belekapaszkodik egy székebe. Vár, megmozdul, elesik. Vár, föláll, mozdul, elesik. Spooner figyel. Hirst az ajtó felé mászik, nagy nehezen kinyitja, kimászik az ajtón. Spooner nem mozdul

SPOONER Már láttam ilyet. Kifelé az ajtón. hason csúsza a padlón.

Körül néz a szobában, körbejár, mindent tüzetesen meg-szemlél, megáll, keze a háta mögött, szemléli a szobát. Valahol a házban becsukódik egy ajtó.

Csönd.

A bejárati ajtó nyílik, majd élesen becsapódik. Spooner megmerevedik, nem mozdul.

Foster lép be a szobába. Kényelmes öltözet.

Hirtelen megáll, ahogy meglátja Spoonert. Áll. Spoonert nézi. Csönd

FOSTER Mit iszik? Úristen de szomjas vagyok. Hogy van? Ki vagyok száradva. (Az italszekrényhez lép, nyit egy üveg sört, tölt) Mit iszik? Iszonyú késő van. Dög fáradt vagyok. Ez jól fog esni. (Iszik) Taxi? Reménytelen. A taxisoőrök összefogtak ellenem. Lehet bennem valami. Valami, amiről nem is tudok. A járásom talán. Vagy talán, hogy inkognitó utazom. Így már mindjárt más. Ez csodát tesz. Hogy van? ,Mit iszik? Ki maga? Azt hittem, beledöglöm. Micsoda út! És nemcsak ez. Védtelen vagyok. Londonban nem hordok pisztolyt. De nem izgat. Ha az ember ismeri a Keletet, ismer mindent. Én ismerem 'a Keletet. De azért szeretem az ilyen kellemes világítótoronyot. mint ez itt. Találkoztam már a házigazdával ? ő az apám. Ma este ugyanis kimenőnk volt. De ő otthon akart, maradni, zenét akart hallgatni. Remélem, nyugodt és kellemes estéje volt. Egyébként maga. kicsoda? Mit iszik?

SPOONER Én az apja barátja vagyok.

FOSTER Nem úgy néz ki.

Briggs lép be a szobába, megáll. Zömök. Kényelmes öltözet

BRIGGS ez?

FOSTER Barátnak hívják. Ez itt Mr. Briggs. Mr. Barát — Mr. Briggs. Engem meg Mr. Fosternek hívnak. Régi angol család. John Foster. Jack. Jack Foster. Régi angol név. Foster. John Foster. Jack Foster. Foster. Ezt az embert meg Briggsnek hívják.

Szünet

BRIGGS Én már láttam valahol ezt a Mr. Barátot.

FOSTER Már láttad valahol?

BRIGGS Ismerem.

FOSTER Komolyan?

BRIGGS Már láttam valahol.

SPOONER Meglehet, meglehet.

BRIGGS Igen. Maga szedi össze a söröskorsókat a Chalk Farm-i kocsmá ivójában.

SPOONER A tulaj a barátom. Amikor nem győzi egyedül, segíték neki.

BRIGGS Ki mondja, hogy a tulaj a barátja?
FOSTER Ó mondja.
BRIGGS En a *Chalk Farm-i* Fekete Bikáról beszélek.
SPOONER *Ügy*, úgy. Én is.
BRIGGS Én is.
FOSTER Én ismerem a Fekete Bikát. A tulaj a barátom.
BRIGGS Ó szedi össze a korszókat.
FOSTER Elsősztályú kocsmá. Évek óta ismerem a tulajt.
BRIGGS Ez itt azt mondja, hogy a tulaj barátja. FOSTER Ez itt azt mondja, hogy a mi barátunknak is barátja.
BRIGGS Milyen barátunknak?
FOSTER A házigazdánknak.
BRIGGS Akkor ez itt mindenki rohadt barátja. FOSTER Mindenki rohadt barátja. Hány barátja van összesen, Mr. Barát?
BRIGGS Valószínűleg meg se tudja számolni.
FOSTER Nos, most már itt vagyok én is. Egyike vagyok az új barátainak. A legújabb új barátja vagyok. Ó nem. Briggs nem. Ó senkinek sem az átkozott barátja. Az emberek egy kicsit félnek Briggtől. Nemigen tárulkoznak ki előtte. Viszont első látásra belém szeretnek.
GRIGGS Előfordul, hogy első látásra beléd szeretnek.
FOSTER Előfordul. Ezért van, hogy amikor utazom, megkapok minden jót, senki sem akarja holmi ócskasággal kiszűrni a szemem. Az emberek rögtön tudják, kivel állnak szemben, különösen a nők, különösen 'Sziámban vagy Bali szigetén. Ó tudja, hogy nem hazudok. Mondd csak el neki a sziámi lányokat.
BRIGGS Első látásra beleszerettek.
FOSTER (*Spoonerhez*) De ugye maga nem sziámi, ugye nem?
BRIGGS Nagyon messze van attól, hogy sziámi legyen.
FOSTER Járt valaha arrafelé?
SPOONER Amszterdamban már jártam.

Foster és Briggs rámerednek

Vagyis hogy ez volt az utolsó hely... amelyet meglátogattam. Beutaztam Európát. Egyébként Spoonernek hívnak. Igen, egy délután Amszterdamban... egy kávéház teraszán ültem, a folyó mellett. Az idő csodás volt. Egy másik asztalnál az árnyékban ült egy férfi, halkán füttyörészett, mozdulatlanul ült, majdnem mereven. Volt ott a folyóparton egy horgász. Kifogott egy halat. Magasra emelte. A pincér hurrázott és tapsolt, a két ember, a pincér és a horgász nevetett. Egy arra járó kislány is nevetett. Két arra járó szerelmes csókolózott. A hal a magasba emelkedett a rüdon. A hal és a rüd ide-oda lengett és csillogott a napon. A horgász arca kipirult az örömtől. Elhatároztam, hogy festek egy képet — a folyóról, a pincérről, a gyerek-ről, a horgászról, a szerelmesekről, a halról s a háttérben az árnyékban a másik asztalnál ülő férfiről és az egészet elnevezem úgy, hogy A Füttyős. A Füttyős. Ha látták volna a képet és. ezt a címet, ez a cím zavarba hozta volna önöket?

Szünet

FOSTER (*Briggshez*) Akarsz te válaszolni erre a kérdés-re?
BRIGGS Nem. Te válaszolj rá.
FOSTER Nos, csak a magam nevében szólva, azt hi-szem, engem a cím zavarba hozott volna. De lehet, hogy a kép tetszett volna. Még az is lehet, hogy hálás lettem volna érte.

Szünet

Hallotta, mit mondtam? Még az is lehet, hogy hálás lettem volna érte. Egy jó műalkotás nálam nem téveszt célt. Érti, amit mondok? Nem vagyok seggfej, tudja meg.

Szünet

Nagy érdeklődéssel hallom, hogy maga festő. Ugye a szabad idejében fest?

SPOONER Pontosan.
FOSTER Megfestette azt a képet, A Füttyöst?
SPOONER *Sajnos*, még nem.
FOSTER Ne halogassa túl soká. Elveszítheti az ihletet.
BRIGGS És, söröskorsót festett már?
SPOONER El kellene jönniük megnézni a gyűjteményemet; jöhetnek bármikor.
BRIGGS Miféle gyűjtemény? Söröskorsók?
SPOONER Nem, nem. Festmények.
FOSTER Hol tartja őket?
SPOONER Vidéki házamban, A legmelegebb vendégszeretettel fogadnánk önöket.
FOSTER Kik fogadnának?
SPOONER A feleségem. A két lányom.
FOSTER Ez komoly? Tetszenék nekik? Mit gondol? Első látásra belém szeretnének?
SPOONER (*nevetve*) Könnyen lehet.
FOSTER És belé is?

Spooner Briggsre néz

SPOONER Különlegesen kedves teremtések.
FOSTER Maga szerencsés ember. Mit iszik?
SPOONER Whisky.

Foster az italszekrényhez lép, whiskyt tölt, a pohárral a kezében állva marad

FOSTER Erről meg mi a véleménye? Amikor Keleten jártam... egyszer ... valami bűdös csavargó, tök meztelen, kunyerált tőlem néhány fillért. Nem ismertem. Teljesen idegen volt. De rögtön láttam nem olyan ember, akiben bizhatnék. Volt egy kutyája. Kettőjük-nek nem lehetett több, mint egy szemük, úgyhogy odahajítottam valami pénzt. Ó meg elkapta azt a rohadt pénzt, méla undorral ránézett és *asztán* vissza-dobta. Én meg automatikusan megpróbáltam elkapni, rástartoltam, de az a rohadt pénz eltűnt a levegő-ben. Nem esett le. Egyszerűen eltűnt ... a levegőben, útban felém. Erre ő megereszített néhány káromkodást, és lekopott a kutyájával együtt. Egyébként itt a whiskyje. (*Átnyújtja*) Mi a véleménye erről az eset-ről?
SPOONER Szemfényvesztő volt.
FOSTER Azt hiszi?
SPOONER Bölcsen tenné, ha ennek az esetnek nem tulajdonítana semmilyen tisztességes *jelleget*.
FOSTER Maga nem hisz a keleti csodákban?
SPOONER Tipikus. keleti szélhámosság.
FOSTER Azt hiszi?
SPOONER Egészen biztos. Egészségére. (Iszik)

Belép Hirst, házikabátságban. Briggs az italszekrényhez lép, whiskyt tölt

HIRST Nem tudok aludni. Valami keveset aludtam, azt hiszem. Talán elég is volt. Igen. Fölebredtem,, egy álom közben. Most jókedvem' van. Ki *ad* nekem egy pohár whisky?

Hirst leül, Briggs odahozza a whisky

Te jó isten, ez az enyém? Honnan tudtad? Kitaláltad. Megérzed, mire van szükségem. Proszit. Ez ma az első. Milyen nap van ma? Hány óra van? Még éjszaka van?

BRIGGS Igen.

HIRST Ugyanaz az éjszaka? Egy vizesésről álmodtam. Nem, nem, egy tőről. Azt hiszem... ez nemrég volt. Nem emlékeztek, mikor feküdtem le? Még nappal volt? Jó lefeküdni késő délután. Tea és piritós után. Az ember még hallja az esti hangok kezdődő halk moráját, és aztán semmi mást. Az emberek másutt mindenütt vacsorához öltözködnek. Én meg jól betakarozom, a redőnyök csukva, élek, mint hal a víz-ben. (*A poharat átnyújtja Briggsnek, aki megtölti és visszaadja*) Valami nyomaszt engem. De mi? Az álom, igen. Vizesések. Nem, nem egy tő. Víz. Megfulladás. Nem én. Valaki más. Milyen kellemes, ha az ember nincs egyedül. El tudjátok képzelni, milyen az, fölebred-ni, az ember nem talál itt senkit, csak bútorokat, ame-

lyek rám bámulnak? Rettenő kellemetlen. Ismertem ezt az érzést, kereszttülnem ezen a korszakon — proszít de végül is az emberi lények felé fordultam. Mint ti is. Ez bölcs lépés volt. Megpróbáltam egyedül nevetni. Szánalmas dolog. Mindenkinek van mit innia? *(Ránéz Spoonerra)* Ki ez? A barátotok? Miért nem mutat be valaki?

FOSTER A maga barátja.

HIRST Valaha rendkívüli embereket ismertem. Van egy fényképalbumom valahol, majd megkeresem. Ámulni fogtok, ha meglátjátok, kik vannak benne. Nagyon jóképűek. A fűvön ülnek piknikkosarakkal. Nekem bajuszom volt. Elég sok barátomnak volt bajusza. Rendkívüli arcok. Rendkívüli bajuszok. Miről árulkodik a jelenet? Talán az embertársaink iránti egyenlőségről. Sütött a nap. A lányoknak gyönyörű hajuk volt, sötét, egyeseknek vörös. Ruhájuk alatt a testük fehér volt. Ez mind megvan az albumomban. Majd megkeresem. Egészen odalesztek a lányok bájától, a finomságuktól, attól a könnyedségtől, ahogy ülnek, teát öntenek, heverésnek. Ez mind megvan az albumomban. *(Küssza a poharat, fölemeli)* Ki lesz olyan kedves?

Briggs a poharat az italszekrényhez viszi

Köszönöm. Mit is, csinálnék kettőtök nélkül? Itt ülhetnék örökké arra várva, hogy egy idegen töltsen meg a poharamat. Mit csinálnék, miközben várok? Az albumomat nézegetném? Tervezetném a jövőmet?

BRIGGS *(odahozza a poharat)* Odakúszna az üveghez és abból szlopalna.

HIRST Nem. Én méltóságteljesen iszom. *(Iszik, ránéz Spoonerra)* Ki ez az ember? Ismerem?

FOSTER Azt mondja, hogy a barátja.

HIRST Az én igazi barátaim az albumból néznek rám. Nekem megvolt a világom. Most is megvan. Ne higgyétek, hogy azért, mert elmúlt, én kigúnyolom, sárral dobálom, kétségbe vonom, hogy valóban létezett. Nem. A fiatalságról beszélünk, amely sosem hagy el. Nem. Létezett. Szilárd volt, a benne szereplő emberek szilárdak voltak, miközben... megváltoztak a fényben, miközben érzékenyek voltak... minden fény-váltásra.

Amikor álltam, az árnyékom az asszonyra vetődött. Ő fölnézett. Kérem az üveget. Kérem az üveget.

Briggs odaadja az üveget. Hirst iszik az 'üvegből Elmúlt.

Létezett? Elmúlt. Sose létezett. Megmaradt. Itt ülök,

mindörökké.

Milyen kedves töletek. Megmondanátok, milyen az időjárás? Mondjátok meg, de őszintén. Melyik éjszaka ez, ma éjjel vagy holnap éjjel vagy egy másik, az utolsó előtti éjszaka. Legyetek őszinték. Ez az utolsó előtti éjszaka.

Töltsetek magatoknak. Gyűlölök egyedül inni. Elég ebből a szar magányból,

Mi volt ez? Árnyékok. Ragyogás a leveleken át. Fic-kádozás. A bokrokban. Fiatal szerelmesek. Egy vízesést Ezt álmodtam. A tó, Ki fulladt meg álomban?

Elvakultam. Emlékszem. Elfelejtettem. Ez mind szent és megszentelt. Elhallgattak a hangok. Rém hideg volt. Úr van bennem. Nem tudom betölteni. Áradás rohan át rajtam. Nem tudom bedugaszolni. Kikészítenek. Ki teszi 'ezt? Fulladozom. Egy muff. Egy kölni-szagú muff. Valaki a haláloamat akarja,

Ő fölnézett. Megdőbentem. Sose láttam még ilyen gyönyörűt. Ez mind méreg. Nem várhatják tőlünk., hogy így éljünk. Semmire sem emlékszem. Ebben a szobában ülök. Látlak titeket, valamennyieteket. Baráti összejövetel, Mindenki nagyon szívélyes.

Talán alszom? Nincs is víz. Senki sem fulladt bele.

Igen, igen, rajta, rajta, rajta, kezdjétek hozzá, beszéljétek, beszéljétek, mit baszakodtok, ti fattyúk, szellemek, hosszú szellemek, zajt csaptok, halloom a zümmögéseitek, ragyogó kék inget viselek a Ritzben, ragyogó kék inget viselek a Ritzben, jól ismerem őt, a borfiút, Borisznak hívják, Borisz, évek óta dolgozik ott, vakító árnyékok, majd egy vízesés -- SPOONER Én voltam az. aki megfulladt álomban.

Hirst a padlóra zuhan. Valamennyien odalépnék hozzá. Foster Spoonerhez fordul

FOSTER Kopj le.

Briggs talpra állítja Hirstöt. Hirst lerázza magáról

HIRST Ne nyúlj hozzám.

Egyenesen áll. Spooner hozzálép

SPOONER Unokái vannak. Ahogy nekem. Ahogy nekem is vannak. Mindketten apák voltunk. Egykorúak vagyunk. Tudom, mire van szüksége. Hadd karoljak be-le, Tiszteljék a korunkat. Jöjjön, én leültetem. *(Meg-fogja Hirst karját és egy székhez vezeti)* Ezekben az emberekben nincs könyörület.

FOSTER Üristen.

SPOONER En igaz barátja vagyok. Ezért volt az ál-ma... anyira lehangoló. Az álomban engem látott megfulladni. De ne féljen. Nem fulladtam meg. FOSTER Üristen.

SPOONER *(Hirsthöz)* Csináljak egy kávét magának?

BRIGGS Ez azt hiszi, hogy pincér Amszterdamban. FOSTER Vajon mit számít föl a kiszolgálásért? BRIGGS Közben meg söröskrigli-felelős a Fekete Bikában. És vécékagyló-felelős egy személyben.

FOSTER Házigazdánk valószínűleg a Fekete Bikában járt ma este, s egy ilyen szerencsétlen ismeretségre tett szert. *(Spoonerhez)* Hé, öreg, azt hiszem, valami félreértésről van szó. Itt nem valami kikötői tetűfészokban vagy. Hanem olyan ember házában, akinek van mit aprítania tejbe, aki eredményeket ért el. Értjük egymást? *(Briggshez fordul)* Mit izgatom itt magam? Erre válaszolj. Mi? *(Visszafordul Spoonerhez)* Ide figyelj, te szarjankó. Mi védjük ezt az urat a rossztól, rafinált bűnözőktől, gonosztevőktől; téged meg tudnánk semmisíteni egy pillantásunkkal, mi viseljük gondját ennek az úrnak, s mindezt szeretetből tesszük. *(Briggshez fordul)* De mért állok szóba vele? Csak pazarlom az időmet; semmi értelme. Úgy látszik, megbolondultam. Általában nem szoktam beszél-ni. Nincs rá szükségem. Rendszerint csöndben maradok. *(Visszafordul Spoonerhez)* Tudom, mi ez. Van valami veled kapcsolatban ami fölkelte az érdeklődésemet.

SPOONER A tartásom.

FOSTER Ha csak az nem.

BRIGGS Láttam, amikor néhány ír fickó lenyisszantotta a tökeit.

FOSTER Szerintem, akinek volt dolga írekkel, az mindent tud. *(Spoonerhez)* Figyelj csak. Nagyon vigyázz, Értjük egymást? Most egy gazdag és hatalmas ember-rel próbálkozol. Ez nem az, amihez szokva vagy, öreg, Hogy is magyarázzam meg? Ez egy magasabb osztály. Komolyabb hadszíntér. Ez a világ selyemből van. Ez a világ bársonyból van. Művészien elrendezett virágokból van. Ez tizennyolcadik századi szakácskönyvek világa. Semmi köze a vattacukorhoz és a pattogatott kukoricához, Ez a tejfürdő világa. Csengőszinór a fürdőkád fölött. Meg van szervezve.

BRIGGS Ez nem hülyeség.

FOSTER Ez nem hülyeség. Itt minden eredeti. Semmi ócskaság, semmi pótlék, mi nem teszünk el fél üveg konyakokat. Vigyázz, bele ne fulladj a futóhomokba. *(Briggshez)* Miért is nem rúgom szét a fejét, hogy vége legyen az egésznek?

SPOONER Annyi idős vagyok, mint a gazdájuk. Én is piknikekre jártam vidéken., ugyanakkor, amikor ő.

FOSTER Jól figyelj, barátom. Ez az ember ebben a szélben egy alkotó ember. Egy művész. Mi tesszük lehetővé számára, hogy éljen. Bizalmi állást töltünk

be. Ne próbálj éket verni e boldog ház lakói közé.
Megértetted? Ne próbáld szédülni egy család életét.
BRIGGS (Fosterhez) Ha neked nem megy, akkor majd én.
(Spooner felé lép és int neki a mutatóujjával) Gyere ide.
HIRST Hol vannak a szendvicsek? Vágjatok kenyeret.
BRIGGS Van vágva.
HIRST Nincs vágva. Vágjatok!
Briggs föláll
BRIGGS Megyek és vágok.
HIRST (Spoonerhez) Magát ismerem valahonnan.
FOSTER Ki kell takaritanom a házat. Senki más nem teszi meg. A pénzügyi tanácsadója jön reggelire. Erre is gondolnom kell. Az izlése napról napra változik. Egyik nap keménytojást akar és piritóst, másnap lágy-tojást és narancslét, következő nap rántottát és füstölt lazacot, következő nap gombát tojással és pezsőt. Bármelyik percben itt a hajnal. Új nap kezdődik. Pénzügyi tanácsadója a reggeliről álmodik. Tojásokról álmodik. Tojások, tojások. De miféle tojások? Ki vagyok merülve. Egész éjjel fönn voltam, sosincs vége. Csupa zürzavar. Ez az egész életem. Néha fölébrednek. Levegő után kapkodok. Nem bírom a londoni hajszát. Senki sem tudja, mi hiányzik az életemből.

Briggs belép és megáll, figyel

Hiányoznak a sziámi lányok. Hiányoznak a Bali szigeti lányok. Itt nem találkozik velük az ember. Néha látja őket, nyelviskolák lépcsőin, angolul tanulnak, nem hajlandók arra, hogy viháncoljanak és ölekezzenek a saját nyelvükön. Nem a Regent Streeten. Viháncolás és ölekezés. Van, hogy nem is vágyom en-nél többre. Képes lennék másra is. Más is lehetne az életem. Nem kéne az időmet egy húgyhólyagra fecseirelnem. Megtalálhatnám a helyem, és boldog lehetnék. A megfelelő hely, a megfelelő boldogság.
BRIGGS Nincs itthon kenyér. Elnézem a gondnokot. Idegbeteg homokzsák. Lusta féreg. Undorító himringyó! A Maláj-szorost kedveli, ahol puncsot ihat egy baldachinos ágyban. Vándorlófasz, semmi egyéb. (Spoonerhez) Menj arrébb.

Spooner kitér előle

(Hirsthöz) Álljon föl. (Hirst lassan föláll. Briggs az ajtóhoz vezetői)
(Hirsthöz) Gyerünk, mozgás. Ne nézzon vissza.
HIRST Ismerem ezt az embert.

Briggs kivezeti, Hirstöt a szobából. Csönd

FOSTER Tudja, mit láttam egyszer a sivatagban, az ausztrál sivatagban? Ott sétált egy férfi, kezében két nyitott ernyővel. Két ernyővel. Az isten háta mögött.

Szünet

SPOONER Esett?
FOSTER Nem. Gyönyörű idő volt. Majdnem megkérdeztem, mire készül, de meggondoltam magam. SPOONER Miért?
FOSTER Mert rájöttem, hogy egész biztosan örült. Úgy gondoltam, csak összezavarna. (Foster körüljár a szobában, megáll az ajtónál) Tudja-e, milyen az, amikor egy kivilágított szobában egyszer csak kialszik a villany? Megmutatom. Ilyen. (Leoltja a villanyt)

Sötét

MÁSODIK FELVONÁS Reggel

Spooner egyedül van a szobában. A függönyök még behúzva, de fénysugarak világítják meg a szobát.
Spooner ül.

Föláll, lassan az ajtóhoz megy, fáradt mozdulattal próbálja lenyomni a kilincset, hátralép

SPOONER Már láttam ilyet. Reggel. Bezárt ajtó. Idegenek és csönd a házban. (Leül. Megborzong)

Az ajtót kívülről kinyitják.
Briggs lép be, kezében kulcs.
Széthúzza a függönyöket. Nappali világosság

BRIGGS Azt az utasítást kaptam, hogy kérdezzem meg, nem éhes-e.

SPOONER Étel? Sosem élek vele.

BRIGGS A pénzügyi tanácsadó nem jött el. Megeheti a reggelijét. Telefonon közölte a rendelését, majd új-ra telefonált, és lemondta a megbeszélést.

SPOONER Milyen indokkal?

BRIGGS Jack beszélt vele, nem én.

SPOONER Milyen indokot jelölt meg a barátjának?

BRIGGS Jack azt mondta, hogy azt mondta, hogy minden figyelemztetés nélkül valami rendkívüli pénzügyi kellemetlenség kellős közepén találta magát.

Szünet

SPOONER Nem vitás, hogy tanácsadóra van szüksége.

Szünet

BRIGGS Nem hozom be a reggelijét, ha utána dobhatom ki az egészet..

SPOONER Gyűlölök :kidobni bármit is..

Briggs kimegy

Már láttam ilyet. Nyílik az ajtó. Belép egy idegen. Alamizsnát. Kínál. A cápa a kikötőben.

Csönd.

Briggs lép be, egy tálcát hoz. A tálcán ezüst fedő alatt reggeli edények és egy üveg pezső, vödörben. A tálcát egy kis asztalra helyezi, és egy széket tesz az asztal mellé

BRIGGS Rántotta. Kibontsam a pezsőt?

SPOONER Hideg?

BRIGGS Minta jég.

SPOONER Kérem, bontsa ki.

Briggs kezdi kinyitni az üveget.

Spooner fölemeli a fedőket, alájuk kukucskál, félreteszi a fedőket, vaját ken a piritósra

Ki a szakács?

BRIGGS Mindent mi csinálunk, Jack és én.

Briggs pezsőt tölt. Odanyújtja a poharat. Spooner belekortyol.

Szünet

SPOONER Köszönöm.

Spooner enni kezd. Briggs odahúz egy széket az asztal-hoz és leül, nézi

BRIGGS Régi barátok vagyunk, Jack és én. Egy utca-sarkon találkoztunk. Meg kell mondanom, ő tagadja majd, hogy így volt. Ő másképp fogja elmesélni. Egy utcasarkon álltam. Odakanyarodott egy autó. Ő volt az. Kérdezte, merre van a Bolsover street. Mondtam neki, a Bolsover street egy bonyolult egyirányú utca-rendszer közepén van. Olyan egyirányú rendszer ez, amibe könnyű bejutni. A baj csak az, ha az ember már egyszer bent van, nem tud kijutni. Mondtam neki, a legokosabb, ha tényleg el akar jutni a Bolsover streetre, hogy az eLső sarkon balra fordul, rögtön utána jobbra, a második sarkon jobbra, a harmadikon balra, kifigyeli, merre van egy vaskereskedés, telje-sen megkerüli a teret a belső sávban maradván, be-megy a jobb oldali második közbe, és ott megáll. Szembe találja magát egy nagyon magas irodaépülettel, melynek félkör alakú udvara van. Ennek az irodaépületnek jó hasznát veheti. Körbemeleg az udvaron, kijön a másik oldalon, követi a nyílakat, keresz-

tűlmege két jelzőlámpán, és a következő lámpánál balra fordul, ahol ezt külön zöld nyíl jelzi. Közben végig látja a Postatornyot. Most már nem kell mást csinálnia, csak befarolni a föld alatti autóparkolóba, sebességet váltani, egyenesen előremenni, és már ott is találja magát a Bolsover streeten, semmi az egész. De figyelmeztettem, akkor még mindig ott az a probléma, hogy elveszitheti a megtalált Bolsover streetet. Megmondtam neki hogy ismerek néhány embert, akik évek óta járkálnak föl és alá a Bolsover streeten. Ott tékoztak el az egész fiatalságukat. Az emberek, akik ott laknak, szürke az arcuk, kétségbeejtő a helyzetük, de senki sem figyel rájuk. Az embereket nem izgatja más, csak az ebül szerzett pénzük. Írtam egy levelet ez ügyben a Timesnak. Élet a zsákutcában, ez volt a levél címe. Fűtülték rá. Mindenesetre megmondtam neki, talán az volna a legjobb, ha kiverné a fe-

az ötletet, hogy valaha is eljut a Bolsover streetre. Emlékszem, ezt mondtam neki : ezt az utat, amire gondol, felejtse el, mert, ez végzetes lehet. Mire ő azt mondta, hogy egy csomagot kell kézbesítenie. Én mindenesetre megtettem mindent, mert megnyerő, nyílt arca volt. Olyan embernek látszott, aki maga is mindig csak jót tesz másokkal. Egyébként szartam volna az egészre. De mondom, ő tagadja, majd, hogy így volt. Ő másképp fogja elmesélni.

*Spooner a fedőt a tányérjára helyezi.
Briggs pezsgőt tölt Spooner poharába*

Mikor ivott utoljára pezsgőt reggelire?
SPOONER Nos, hogy egészen őszinte legyek, nekem a pezsgő az italom.
BRIGGS Csak nem?

SPOONER Érték a borhoz. (Iszik Dijon. A harmincas években. Gyakran utaztam Dijonba, borkóstolás céljából, a francia fordítómmal. Még a halála után is, el-eljártam Dijonba, amíg aztán már nem mehettem.

Szünet

Hugó. Remek partner.

Szünet

Persze, most szeretné tudni, hogy mit fordított. A válasz az, hogy a verseimet. Költő vagyok.

Szünet

BRIGGS Azt hittem, a költők fiatalok.
SPOONER Fiatal vagyok. (Az üveg után nyúl) Megkínálhatom egy pohárral?
BRIGGS Köszönöm, nem.

Spooner megvizsgálja az üveget

SPOONER Remek választás.
BRIGGS Nem az enyém.
SPOONER (tölt) A versfordítás rendkívül nehéz feladat. Már csak a románok maradtak e szakma tiszteletre méltó képviselői.
BRIGGS Kicsit korán van mindehhez nem gondolja?

Spooner iszik

Igya ki az egészet. Orvosi utasítás.
SPOONER Szabad érdeklődnöm, hogy miért zártak be ebbe a szobába?
BRIGGS Orvosi utasítás.

Szünet

Szóljon, ha jöhet a kávé.

Szünet

Csodás lehet, ha valaki költő és vannak tisztelői. És fordítói, s fiatal. Én nem vagyok sem egyik, sem másik.

SPOONER Igen. Erről jut eszembe. Mennem kell. Tizenkettőkor értekezletem van. Nagyon köszönöm a reggelit.

BRIGGS Miféle értekezlet?
SPOONER Szerkesztőségi értekezlet. Egy nemrég alakult költészeti folyóirat szerkesztő bizottságának vagyok a tagja. Tizenkettőkor van az első értekezletünk. Nem késhetem el.

BRIGGS Hol lesz az értekezlet?
SPOONER A Chalk Farm-i Fekete Bikában. A tulaj van olyan kedves és megengedi, hogy használjuk az egyik emeleti különtermet. Tudja, az értekezletnek zártkörűnek kell lennie, mivel a lap irányvonalát beszéljük meg.

BRIGGS A Chalk Farm-i Fekete Bika?
SPOONER Az. A tulaj a barátom. Ezért bocsát rendelkezésünkre egy különtermet. Persze, az is igaz, hogy közöltem vele : Lord Lancer is ott lesz az értekezleten. Rögtön belátta, hogy bizonyos zártkörűség szükségeltetik majd.

BRIGGS Lord Lancer? Vagyis lándzsás?
SPOONER A pártfogónk.
BRIGGS Nem a bengáliai lándzsások közül, ugye?
SPOONER Nem, nem. A családja normann eredetű.

BRIGGS Kultürember?
SPOONER Tetőtől talpig.
BRIGGS Vannak arisztokraták, akik utálják a művészetet.
SPOONER Lord Lancer tiszteletre méltó férfi. Imádja a művészetet. Ezt nyilvánosan is kijelentette. Sosem másítja meg a szavát. De mennem kell. Lord Lancer nem osztja azt a nézetet, hogy a költői szabadság ki-terjedhet a pontosságra is.

BRIGGS Jacknek is jól jönne egy pártfogó.
SPOONER Jacknek?
BRIGGS Jack költő.
SPOONER Költő? Komolyan? Nos, ha óhajt küldeni valami izelítőt a munkájából, dupla sorközzel, szabvány papíron, másodpéldány egy külön borítékban külön postázva, arra az esetre, ha elveszne, vagy ellopna, mellékelve egy megcímezett, bélyeggel ellátott borítékot, akkor elolvasom.

BRIGGS Ez nagyon kedves öntől.
SPOONER Szóra sem érdemes. Megmondhatja neki, hogy rendkívül becsületes, és ha szabad azt mondanom, nagyon hozzáértő ítéletre számíthat.
BRIGGS Megmondom neki. Igazán szüksége van egy pártfogóra. A főnök lehetne a pártfogója, de őt nem érdekli. Talán azért, mert ő maga is költő. Lehet valami féltékenység is a dologban, nem tudom. Nem mintha a főnök nem volna nagyon kedves ember. Az. Nagyon kulturált ember. De ő is csak ember.

Szünet

SPOONER A főnök ... maga is költő?
BRIGGS Ne bolondozzon. Több ennél, nem? Emellett esszéista és kritikus egy személyben. Irodalmár. SPOONER Mindjárt gondoltam, hogy valahonnan ismerem az arcát.

A telefon csöng. Briggs odalép, fölemeli a kagylót, figyel

BRIGGS Igen, uram. (Briggs megfogja a tálcát, kiviszi)

Spooner mozdulatlanul ül

SPOONER Már láttam ilyet. A hang nem hallatszik. Valaki figyel. Az utasítás egy felső emeletről (Pezsgőt tölt)

Belép Hirst, öltönyt visel, Briggs követi

HIRST Charles! Milyen kedves, hogy beugrottál. (Meg-rázza Spooner kezét) Elláttak mindennel? Denson, hozzon kávé.

Briggs kimegy a szobából

Pompásan nézel lki. Semmit sem változtál. A tenisz, gondolom. Formában tart. Úgyes játékos voltál már

Oxfordban is, *úgy* emlékszem. Még játszol? Bölcs ember. Okos fickó, Istenem, hány éve is. Mikor találkoztunk utoljára? Ha nem csalódom, harminc-nyolcban vacsoráztunk utoljára együtt a klubban. Egybevág ez a te emlékeiddel? Croxley volt ott, igen. Wyatt, már kezd visszajönni: Burston-Smith. Mi-csoda banda. Micsoda este, ahogy 'földézem. Mind meghaltak már, persze. De nem! Bolond vagyok. Hülye vagyok. Utolsó találkozásunk — jól emlékszem. A Lord's krikettpályán harminckilencben, a Nyugat-India elleni meccsen, Hutton és Compton csodálatosan ütött, Cons,tantine istenien dobta a labdát, a háború közelgett. Ugye igazam van? Megittunk egy egész különlegesen finom üveg portóit. Úgyanolyan jól nézel ki, mint akkor. Jól megvoltál a háború alatt?

Briggs lép be kávéval, leteszi az asztalra

Köszönöm., Denson. Hagyja csak ott. Jó lesz így.

Briggs kimegy a szobából

Hogy van Emily? Micsoda asszony! (*Kiönti a kávé*) Feketét? Tessék. Micsoda asszony! Meg kell mondanom, szerelmes voltam belé akkortájt. Ezt be kell vallanom. Meghívtam teára a Dorchesterbe. Meg-mondtam neki, hogy kívánom. Úgy döntöttem, szarvánál ragadom meg a bikát. Javasoltam, csaljón meg téged. Elismertem, hogy te igazán 'klassz fickó vagy, de rámutattam, hogy semmi olyat nem veszek el, ami a tiéd, csupán azt a kis részt, amit minden asszony talonba tesz, egy esős napra. Pokoli munka volt. rá-beszélni. Azt mondta, hogy imád téged, az élete el-veszteni az értelmét, ha hűtlen lenne hozzád. Tejjel, mézzel, tejszínhabbal és eperrel halmoztam el. Végül is beadta a derekát. Nem hiszem, hogy valaha is rájöttél.. mí? De most már túl öregek vagyunk ahhoz, hogy izgassuk magunkat ilyesmin, nincs igazam? (*Úl; a kezében a csészével*) Béreltem egy kis nyaralót a nyár-ra. Leautóztott hozzám hetente kétszer-háromszor. Elengedhetetlenül hozzátartoztam bevásárlóköriútjaihoz. Ti akkor mindketten a farmon laktatok. Úgy van. Az apja farmján. Uzsonna előtt látogattott meg, vagy ebéd után, az ártatlan órákban. Azon a nyáron az enyém volt, míg te azt képzelted, hogy egyedül a tiéd. (*Bele-kortyol a kávéba*) Szerette a nyaralót. Szerette a virágokat. Ugyanúgy, ahogy én. A nárciszt, a kikericsset, a kardvirágot, a tulipánt, a szegfűt és a kankalint.

Szünet

Milyen finom volt a keze.

Szünet

Sose felejttem el, mennyire rajongott a nárciszért.

Szünet

Emlékszel, egyszer, talán harminchétben, elvitted Franciaországba? En ugyanazon a hajón utaztam. Nem jöttem elő a kabinomból, Míg te tornásztál, ő bejött hozzám. Tüzes szenvedélye, legalábbis az én praxisomban, páratlan volt. Na jó.

Szünet

Téged elsősorban mindig a fizikai ... állapotod ... foglalkoztatott, igaz? Nem hibáztatlak, Remek alakod volt. Született atléta. Érmek, oklevelek; aranyba vészték a nevedet. Ha egyszer valaki elsőnek szakítja át a célszalagot, az megtette a magáét. Ezt a dicső pil. lanatot sem boríthatja homályba. Még mindig futsz? Miért, hogy olyan ritkán találkoztunk, miután eljöttünk Oxfordból? Hiszen (te is új hűrt feszítettél az ijadba, igaz? Irodalommal foglalkoztál. Minit, én. Jó jó, tudom, időnként együtt piknikeztünk Tubby Wellse-szel meg a többiekkel, megittuk a szokásos whiskyt szódával a klubban, de nem voltunk közeli barátakti igaz? Vajon miért? Persze, én rém korán, befutottam.

Szünet

Azt mondtad, jól megvoltál a. háború alatt, igaz?
SPOONER Elég jól, igen.
HIRST Ez pompás. A légierő?
SPOONER A flotta.
HIRST Ez pompás. Rombolók?
SPOONER Torpedónaszádok.
HIRST Elsőrangű. Németet öltél?
SPOONER Egyet vagy kettőt.
HIRST Jól tetted.
SPOONER És te?
HIRST Én a katonai hírszerzésnél voltam.
SPOONER Aha.

Szünet

HIRST És folytattad irodalmi tevékenységedet a háború után?
SPOONER Hogyne.
HIRST Én is.
SPOONER Gondolom, jól ment neked.
HIRST Hát elég jól, igen. De már túl vagyok a csúcson,
SPOONER Találkozol még néha Stellával?

Szünet

HIRST Stellával?
SPOONER Nem felejtetted el.
HIRST Miféle Stella?
SPOONER Stella Winstanley.
HIRST Winstanley?
SPOONER Bunty Winstanley nővére.
HIRST Á, Bunyt! Nem, sose találkozom vele.
SPOONER Eléggé bele voltál esve.
HIRST Igazán, öregfiú? Honnan tudtad meg? SPOONER Rettentően szerettem Buntyt. Iszonyin mérges volt rád. Föl alkart pófozni.
HIRST Ugyan miért?
SPOONER Mert elcsábítottad a nővérét.
HIRST Mi köze volt neki ehhez?
SPOONER A fivére volt. HIRST Éppen ezért mondom.

Szünet

Hová a csodába (akarsz kilyukadni?)
SPOONER Bunty mutatta be Rupertet Stellának. Nagyon szerette Rupertet. Ő volt a násznagy. Ő és Ru- pert régi jó barátok voltak. Azzal fenyegetőzött, hogy végigver rajtad a lovaglóstórával.
HIRST Kicsoda?
SPOONER Bunty.
HIRST Sosem volt mersze, hogy velem beszéljen erről.
SPOONER Stella könyörgött neki, hogy ne tegye. Eseedezett, hogy fékezze magát. Eseedezett, hogy ne mondja meg Rupertnek.
HIRST Értem. De ki mondta meg Buntynak? SPOONER Én mondtam meg Buntynak. Rettentően szerettem Buntyt. Rettentően szerettem Stellát is.

Szünet

HIRST Úgy tetszik, közeli barátja voltál a családnak.
SPOONER Főként Arabelláénak. Annak idején együtt lovagoltunk.
HIRST Arabella Hinscott-tal?
SPOONER Igen.
HIRST Ismertem őt Oxfordban.
SPOONER Én is.
HIRST Nagyon szerettem Arabellát.
SPOONER Arabella nagyon szeretett engem. Bunty sosem tudta biztosan, hogy pontosan mennyire szeretett engem, sem azt, hogy ez a szeretet milyen formában nyilvánult meg.
HIRST Ezt hogy az istenbe érted?
SPOONER Bunty megbízott bennem. Tanú voltam az esküvőjükön. Arabellában is megbízott.
HIRST Figyelmeztetek, hogy én mindig rendkívül szerettem Arabellát. Az apja a legkedvesebb tanárom volt Oxfordban. Gyakran megszálltam náluk.

SPOONER Jól ismertem az apját. Nagy érdeklődést tanúsított irántam.
HIRST Arabella rendkívül érzékeny és fogékony lány volt.
SPOONER Ezzel egyetérték.
Szünet

HIRST Azt próbálsz bemesélni, hogy viszonyod volt Arabellával?
SPOONER Olyan viszonyféle. Nem kívánta a tökéletes beteljesülést. Megvolt a jól bevált módszere. A nyelve volt az őszere.
Hirst föláll

HIRST Kezdem azt hinni, hogy egy csirkefogóval állok szemben. Hogy merészel ilyen hangon beszélni Arabella Hinscottról? Kigolyóztatom a klubból!

SPOONER De drága uram, emlékeztethetem arra, hogy maga megcsalta Stella Winstanley-t Emily Spoonerrel, az én saját feleségemmel, egy hosszú és szennyes nyáron keresztül, mely tény ez idő tájt köztudomású volt egész Londonban és környékén. S emlékeztethetem továbbá arra is, miszerint Muriel Blackwood és Doren Busby sosem épült fel az ön örült és beteges szexuális önkényeskedése következményeiből? S emlékeztethetem még arra is, hogy Geoffrey Ramsdennel való oxfordi barátsága és ugyanezen ifjú meg-rontása szóbeszéd tárgyát képezte a Balliol és a Christ Church kollégiumokban?

HIRST Ez botrányos! Hogy merészel? Megkorbácsoltatom!

SPOONER Ön az, uram, aki botrányosan viselkedett. A legszebb nimmel, melynek az én feleségem volt a legszebb képviselője. Ön az, aki természetellenesen és botrányosan viselkedett azzal az asszonnyal, aki az élettársam lett Isten színe előtt.

HIRST En, uram? Természetellenesen? Botrányosan?

SPOONER Botrányosan. A feleségem mindent elmondott nekem.

HIRST Maga meghallgatja egy farmer feleségének a locusogását?

SPOONER Mivel én voltam a farmer, igen.

HIRST Maga nem farmer volt, uram, hanem egy hét-végi szerető.

SPOONER A West Upfield-i nyaralóban írtam a Hódolat Wessexnek című verset.

HIRST Nem volt szerencsém olvashatni.

SPOONER Terzinában íródott, mely formát, már meg-bocsásson, ön sosem volt képes, tökéletesen elsajátítani.

HIRST Ez (aztán 'felhőborító! Ki maga? Mit keres a házamban? (Az ajtóhoz lép és kiszól) Denson! Egy whiskyt szódával! (Fől-alá járkal a szobában) Maga egy nyilvánvaló bugris. Az a Charles Wetherby, akit én ismertem, úriember volt. Kezd összemenni a szememben. Sajnálom magát. Hol az az erkölcsi erő, amely valaha jellemezte? Eltűnt a sülylesztőben.

Belép Briggs, whiskyt és szódát tölt, odaadja Hirstnek. Hirst ránéz a pohárra

Eltűnt a sülylesztőben. Eltűnt egyenesen a sülylesztőben. (Iszik) Nem értem... nem értem... és ezt látom magam körül... állandóan... hogy a legérzékenyebb és, a legpallérozottabb férfiak olyan könnyen változnak át, majdhogynem egyik napról a másikra, szájhósszá, zsebmetszővé, útonállóvá. Az én időmben senki sem változott. Férfi volt. Csak a vallás tudta megmásítani, de az legalább dicső győtrelem volt. (Iszik, leül a székébe) Mi itt nem vagyunk banditák. Kész vagyok, arra, hogy türelmes legyek. Kedves leszek önhöz. Megmutatom a könyvtáramat. Talán még a dolgozószobámat is megmutatom. Talán még a tollamat, meg az itatósomat is megmutatom. Talán még a lábtartó zsámolyomat is megmutatom. (Kinyújtja a poharát) Még egyet.

Briggs elveszi a poharat, megtölti, visszaadja

Talán még a fényképalbumomat is megmutatom. Talán lát benne egy arcot, ami esetleg emlékezteti a sajátjára, arra, ami valaha volt. Talán meglátja mások,

arcát, az árnyékban, mások profilját, ahogy oldalra fordulnak, vagy az állukat, vagy hátulról a nyakukat, a sötét szemüket a kalap alatt, s mindez talán emlékezteti másokra, akiket valaha ismert, akiket rég halottnak hitt, de aiktól még mindig kaphat egy oldalpillantást, ha képes szembenézni a jó szellemmel. Túrje el a jó szellem szerelmét. Övék mind-ez a csapdába ejtett... érzélem. Hajoljon meg ezelőtt. Egészen bizonyos, hogy ez sosem hagyja el őket... de ki tudja... milyen megkönnyebbülést... adhat nekik... ki tudja, talán kiszabadulhatnak... láncaikból, palackjaikból. Kegyetlennek találja... kiszabadítani őket, amikor nyugodtak börtönükben? Nem. A lelkük mélyén válaszolni kívánnak az érintésére, a nézésére, és ha rájuk mosolyog, az örömiük... határtalan. Úgyhogy azt mondom önnek, becézze a halottakat ugyanúgy, ahogy azt szeretné, ha becéznie jelen állapotában, amit úgy nevez, hogy az élete. (Iszik) BRIGGS Üresek, pajtás, üresek. Üres halottak.

Csönd

HIRST Ostobaság.

Szünet

Kérem az üveget.

BRIGGS Nem.

HIRST Micsoda?

BRIGGS Azt mondtam, hogy nem.

HIRST Semmi huncutság. Semmi komiszkodás. Ide az üveggel.

Szünet

BRIGGS Megtagadom.

HIRST A parancs megtagadása elbocsátáshoz vezethet.

BRIGGS Maga nem bocsáthat el engem.

HIRST Miért nem?

BRIGGS Mert nem megyek el.

HIRST Ha azt mondom, hogy menjen, akkor elmegy. Ide az üveggel.

Csönd.

Hirst Spoonerhez fordul

Hozza ide az üveget.

Spooner az italszekrényhez lép. Briggs nem mozdul. Spooner főlemeli a whiskys üveget és odaviszi Hirst-nek. Hirst tölt, és az üveget maga mellé teszi

BRIGGS Én is iszom egy pohárral. (Briggs egy poharat visz az üveghez, tölt és iszik)

HIRST Micsoda szemtelenség. Egyébként nem számít. Mindig is semmirekellő alak volt. Esik? Olyan gyakran esik augusztusban Angliában. Megfigyelte már a vízmosásokat Angliában? Az ágak alatt, a halotti levelek alatt teniszlabdákat talál az ember, megfeketedve. Lányok dobták, a kutájuknak vagy gyerekek egymásnak, belegurultak a vízmosásba. Véglegesen elvesztek; száz meg száz évesek.

Foster lép be a szobába

FOSTER Itt az ideje a reggeli sétának.

Szünet

Azt mondtam, itt az ideje a reggeli sétának.

HIRST A reggeli sétának? Nem, nem, sajnos, ma reggel nincs rá időm.

FOSTER Itt az ideje, hogy keresztülsétálgon az erdőn.

HIRST Teljesen lehetetlen. Túl elfoglalt vagyok. Túl sok a dolgom.

FOSTER Mi az, amit iszik?

SPOONER A gyilkos whisky-mester.

HIRST (Spoonerhez) Üristen, nincs is. Itala. Hol a pohara?

SPOONER Köszönöm. De nem volna bölcs, ha össze-vissza innék.

HIRST Összevissza?

SPOONER Eddig pezsgőt ittam.

HIRST Persze hogy azt, persze. Albert, még egy üveggel.

BRIGGS Azonnal, uram. (Kimegy)

HIRST Teljesen lehetetlen. Túl sok a dolgom. Meg kell írnom egy esszét. Egy *kritikai* esszét. Át kell néznünk a cédulákat, hogy rájőjjünk, mit kell értékelnem. Pillanatnyilag kiment a fejből.

SPOONER Ebben segítségére lehetnék.

HIRST Ó?

SPOONER Két szempontból is. Először is olyan orrom van, mint egy vadászkutyának. Bármilyen cédulát megtalálok. Másodsor pedig *magam* is számos kritikai esszét írtam. Van titkára?

FOSTER Én vagyok a titkára.

SPOONER Egy titkári állás kevesebb, mint amit a tehetsége alapján megérdemelne. Egy ifjú költő utazzon. Utazzon és szenvedjen. Lépjön be a flottába, *mondjuk*, és lássa a láthatárt. Járja a világot, legyen felfedező.

FOSTER Voltam tengerész. Voltam mindenütt. Itt vagyok, ahol szükség van rám.

Briggs lép be a pezsgővel, megáll az ajtónál, figyel

SPOONER (Hirsthöz) Említést tett egy fényképalbumról. Végiglapozhatnánk együtt. Megnevezhetném az arcokat. Sor kerülhetne a holtak kihantolására. Meggyőződésem, hogy óriási segítséget jelenthetnék ezen a *téren*.

FOSTER Azok az arcok névtelenek, barátom.

Briggs beljebb jön a szobába, leteszi a pezsgősvödröt

BRIGGS És örökké névtelenek maradnak.

HIRST Vannak helyek a szívemben... ahová élő lélek... sem a múltban, sem a jövőben... nem léphet be.

Briggs kinyitja a pezsgőt, tölt egy pohárral Spoonernak

BRIGGS Tessék. *Friss, mint a harmat.* (Hirsthöz) Önnek is tölthetek, uram?

HIRST Nem, nem. Maradok... az eddiginél.

BRIGGS Én csatlakozom Mr. *Baráthoz*, ha megengedi, uram.

HIRST Természetesen.

BRIGGS (Fosterhez) *Hol a poharad?*

FOSTER Kösz, nem kérek.

HIRST Ugyan már, légy egy kicsit barátságosabb. Légy barátságos. Fogadd el azt a társaságot, amelyhez kötődsz. Amelyhez acélkapcsokkal kötődsz. Vegyülj el benne.

Briggs tölt egy pohárral Fosternek

FOSTER Még nincs is dél.

BRIGGS A pezsgőivásra a délelőtt a legalkalmasabb,, te pina.

FOSTER Ne nevezd pinának.

HIRST Mi hárman, ezt sose feledjétek, a legrégebb barátok vagyunk.

BRIGGS Ezért neveztem pinának.

FOSTER (Briggshez) *Hallgass.*

Hirst fölemeli a poharát

HIRST Valamennyiünk egészségére.

Egészségére-mormolások. Valamennyien isznak.

Hirst az ablak felé néz

A fény... ott *kinn*... borongós... szinte nem is nap-pali fény. Hirtelen sötétedik. Undorító. Húzzuk be a függönyöket. Gyújtsátok meg a lámpákat.

Briggs behúzza a függönyöket. Meggyújtja a lámpákat Ez az. Mennyivel jobb így.

Szünet

Micsoda boldogság.

Szünet

Ma levonok egy következtetést. Vannak bizonyos ügyek... amiket ma lezárók.

SPOONER Én majd segítek.

FOSTER Bali szigetén voltam, amikor értem küldtek.

Nem volt muszáj távoznom, nem volt muszáj ide *jönnöm*. De éreztem, hogy ... hívnak... hogy nincs más választásom. Nem volt muszáj otthagynom azt a gyönyörű szigetet. De nem értettem az egészet. Még gyerek voltam. Senki és semmi voltam. Egy híres író várt rám. Azt várta, hogy legyek a titkára, a sofőrje, a gondnoka, az írnoke. Honnan tudott rólam? Ki beszélt rólam?

SPOONER Egy játszi ötlet. Kevesen képesek rá. Kevesen teszik meg. Ő megtette. Ezért szereti őt az Isten.

BRIGGS Az én ajánlásomra jöttél ide. Mindig is szerettem a fiatalságot, mert használható. De nyílnak és becsületesnek kell lennie. Ha nem nyílt és, becsületes, akkor nem használható. Én ajánlottalak. Nyílt voltál, az egész világ előtted állt.

FOSTER Gyümölcsözőnek találok a munkát. Kapcsolatban vagyok egy egészen különleges intellektussal. Ezt az intellektust táplálónak találok. Táplál engem. Megnövel engem. Ezért érdemes szolgálni ezt az intellektust. A kívánságait természetesnek találok. És nemcsak annak. Jogosnak. Nem csinálok semmi ferde dolgot. Ez nagy könnyebbség. Könnyű préda lehettem volna. A munkámban egyfajta méltóság van, egyfajta tisztesség. Sosem hagy cserben. Egy ügy szolgálata. (*Briggsre utal*) Ő a társam. Ő volt az ajánlám. Sokat tanultam tőle. Ő volt a tanítóm. A legönzietlenebb személy, akivel valaha találkoztam. Majd ő elmeséli. Hadd beszéljen.

BRIGGS Kivel?

FOSTER Tessék?

BRIGGS Beszéljek? Kivel?

Foster ránéz Spoonerra

FOSTER Hát... vele.

BRIGGS Vele? Egy hugyolda-felügvelőhöz? Egy szarzsákkézelőhöz? Egy legénykereskedőhöz? Mi a fasz-ról beszélsz? Nézz rá. Egy szaranyműves, egy kibaszott valagüt-tisztogató. Mi a frásznak beszéljek vele?

HIRST Igen, igen, de jószívú ember. Oxfordból ismerem.

Csőnd

SPOONER (Hirsthöz) Hadd maradjak önnel, hadd legyek a titkára.

HIRST Van itt egy nagy légy? Zümmögést hallok.

SPOONER Nincs.

HIRST Azt mondja, nincs.

SPOONER Igen.

Szünet

Kérem... gondolja meg az ajánlatomat. Ha ugyan-olyan öltönyt viselnék, mint ön, más megvilágításban látna. Tudok bänni az iparosokkal, házalókkal, ügynökökkel, agitátorokkal, apácákkal. Tudok csöndben maradni, ha úgy kívánják, ám ha úgy kívánják, cseverészhetek is. Bármilyen választása szerinti témához hozzászólhatok -- legyen az az ország jövője, vadvirágok, az olimpiai játékok. Igaz, hogy nehéz időközön mentem keresztül, de a képzelőerőm és az értelmem páratlan. Munkakedvem nem szenvedett csorbát. Képes maradtam arra, hogy föl vállaljam a legkomorabb és legfélelmetesebb kötelezettségeket. Kedélyem olyan, amilyennek kívánja. Jellemem alapvetően szerény. Becsületes ember vagyok, azonfelül nem vagyok öreg a tanulásra. Főztudományom nem megvetendő. Inkább a francia konyha felé hajlok, de az egyszerűbb ételek sem haladják meg a képességeimet. Rögvest észreveszem, ha valami poros. A konyhám ragyogna. Finoman bánok a tárgyakkal. Jól gondját viselem az ezüstjének. Tudok sakkozni, biliárdozni és zongorázni. Chopint játszhatnék önnek. Főlolvashatnék a Bibliából önnek. Remek partner vagyok.

Szünet

A pályám, ezt nyugodtan bevallhatom, nem volt töretlen. Generációm legjobbjai közé tartoztam. Valami 'történt. Nem tudom, hogy mi. Mindazonáltal az vagyok, aki, s nem tört meg sem sértés, sem nélkülözés. Az vagyok, aki. Főljánlom a szolgálataimat,

nem alázatosan, de ősi büszkeséggel. Úgy fordulok önhöz, mint egy harcos. Boldog leszek, ha uramként szolgálhatom. Térdet hajlok a kiválósága előtt. Jellemző tulajdonságaim a jámborság, a józanság, széles látókör és a jóság. Ha visszautasít, öné a felelősség. Mint úriembernek az a feladat, hogy viselkedésemben szeretetre méltó, vállalkozásaimban bátor, végrehajtásukban elővigyázatos és merész legyek, amivel azt akarom mondani, hogy köreit nem zavarom. De résen állok, ha bármi veszély fenyegeti. Ki-vont karddal állom útját a rontására törő baljós erőknek. Kötelességemnek tartom, hogy tiszta külsővel és tiszta lelkiismerettel szolgáljam. Vállalom önért a halálveszélyt is. Szembeszállok vele akár a csatatéren akár a hálószobában. A testőre vagyok. Előbb hullok el a becsület mezején, minthogy méltóságát meggyalázzni engedjem belső ellenfél vagy idegen ellenség által. Várom parancsait.

Csön^d.

Hirst nem szól, ül.

Foster és Briggs mozdulatlanul áll

Mielőtt válaszol, szeretnék még valamit mondani. Időről időre költészeti esteket rendezek egy bizonyos, vendéglő emeleti szobájában. Meglehetősen szép közönségeink van, főleg fiatalok. Kész örömmel ajánlok föl önnek egy kizárólagos estet. Főlolvashatná a munkáit egy érdeklődő és tájékozott közönségnek, egy közönségnek, amelyben megvan a képesség a legnagyobb lelkesedésre. Én biztosítom a telt házat és kész örömmel följánlok munkadíjként egy bizonyos összeget, vagy ha úgy tetszik, a haszon tekintélyes részét. A fiatalság erről biztosíthatom, megröghanná a termet, hogy hallhassa önt. Bizottságunk kifejezetten megtisztelésnek venné, ha házigazdája lehetne. Az estét költészetének egy kiváló ismerője vezetné be, esetleg én magam. A fölolvásás után, amely, ebben biztos vagyok, emlékezetes siker lesz, betérhetnénk a földszinti ivóba, ahol a tulaj — aki történetesen barátom — odalenne az örömtől, ha megvendéghetné. A közelben van egy egészen kiváló indiai vendéglő, ahol bizottságunk vendége lenne. Az ön arcát olyan ritkán látjuk, szavait, melyet annyian ismernek, olyan ritkán halljuk, saját leghitelesebb előadásában, úgyhogy ez az est a legkritikább kategóriába esne: páratlan lenne a maga nemében. Kérem, gondolja meg komolyan ennek a tervnek a társadalmi vetületeit. Ott lenne személyesen. Közel kerülne a fiatalokhoz, a fiatalok önhöz. Az idősebbek, azok is, akik kis híján elvesztettek minden reményt ebből az alkalomból kimozdulnának otthonról és megjelenének. A sajtóval sem kéne bajlódnia. Magam vállalom, hogy kordában tartom őket. Talán ön is egyetért, hogy egy fél tucat felvétel készítsenek, többet semmi esetre sem. Hacsak, természetesen, nem kívánna ebből az alkalomból beszédet mondani. Hacsak nem kíván, mondjuk egy kis sajtókonferenciát tartani a felolvásás után, vacsora előtt, amikor is a sajtó hasábjain keresztül az egész világhoz szólhat. Mindezt csak mellékesen mondom, semmiképpen sem követelmény. Elégedjünk meg egyelőre egy bensőséges, hangulatú találkozóval, kellemes és kedveskörnyezetben; egy olyan esttel, amely emlékezetes marad minden résztvevő számára.

Csön^d

HIRST Beszéljünk másról.

Szünet

Ezúttal utoljára.

Szünet

Mit is mondtam?

FOSTER Azt mondta, beszéljünk másról, ezúttal utoljára.

HIRST De mit jelentsen ez?

FOSTER Azt jelenti, hogy soha többé nem változtatja meg a beszélgetés tárgyát.

HIRST Soha?

FOSTER Soha.

HIRST Soha?

FOSTER Azt mondta, hogy ezúttal utoljára.

HIRST De mit jelent? Mit jelent?

FOSTER Azt jelenti, hogy örökké. Azt jelenti, hogy a beszélgetés tárgyát megváltoztatta egyszer és mindenkorra és ezúttal utoljára, mindörökké. Ha a beszélgetés tárgya például a tél, akkor örökké tél lesz.

HIRST A beszélgetés tárgya a tél?

FOSTER A beszélgetés tárgya most a tél. S most már mindörökké tél lesz.

BRIGGS És ezúttal, utoljára.

FOSTER Ami örökké fog tartani. Ha a beszélgetés tárgya például a tél, akkor sose lesz tavasz.

HIRST De meg szeretném kérdezni — meg kell kérdezmem —

FOSTER Sose lesz nyár.

BRIGGS A fák —

FOSTER Sose fognak rügyezni.

HIRST Meg kell kérdezmem —

BRIGGS A hó —

FOSTER Örökké esni fog. Mert megváltoztatta a beszélgetés tárgyát. Ezúttal utoljára.

HIRST De megváltoztattuk? Ez a kérdéseim. Megváltoztattam? Megváltoztattuk a beszélgetés tárgyát? FOSTER Természetesen. Az előző tárgyat lezártuk. HIRST De mi volt az előző tárgy?

FOSTER Elfelejtettük. Megváltoztatta.

HIRST Mi a jelenlegi tárgy?

FOSTER Hogy nincs, lehetőség a tárgy megváltoztatására, mivel a tárgy megváltozott.

BRIGGS Ezúttal utoljára.

FOSTER Úgyhogy semmi más nem fog történni, soha többé.

Egyszerűen itt fog ülni mindörökké. BRIGGS De nem egyedül.

FOSTER Nem. Mi magával leszünk. Briggs és én.

Szünet

HIRST Éjszaka van.

FOSTER Mindig is éjszaka lesz.

BRIGGS Mert a tárgy —

FOSTER Már soha nem változtatható meg.

Csön^d

HIRST De én madarak énekét hallom. Ti nem halljátok? Eddig még sose hallottam ilyet. Úgy hallom őket, ahogy fiatal koromban énekelhettek, bár akkor sose hallottam őket, pedig ott énekeltek körülöttünk.

Szünet

Igen. Igaz. Egy tó felé megyek. Valaki követ a fák között. Könnyedén lerázom. Egy testet látok lebegni a vízben. Izgatott vagyok. Jobban megnézem, és látom, hogy tévedtem. Nincs a vízben semmi. Egy fuldoklót láttam, mondom magamban. De tévedtem. Nincs ott semmi.

Csön^d

SPOONER Nincs. A senkiföldjén jár. Amely sose mozdul, sose változik, sose öregszik, örökké jeges és né-ma marad.

Csön^d

HIRST Erre iszom egyet. (Iszik)

Lassú sötét

Felelős kiadó: Siklósi Norbert, a Lapkiadó Vállalat igazgatója

Borsod megyei Nyomdaipari Vállalat, 1980 — 5504 — Felelős vezető: Kilián Béla igazgató